

Granskning av arbetet mot kränkande behandling och diskriminering i skolan

Rapport

Burlövs kommun

KPMG AB

2020-03-22

Antal sidor 12

GR - kränkande behandling.docx

Burlövs kommun

Granskning av arbetet mot kränkande behandling och diskriminering i skolan

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning	3
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	3
2.3	Metod	4
2.4	Projektorganisation/granskningsansvarig	4
3	Om kränkande behandling och diskriminering	4
4	Resultat av granskningen	6
4.1	Skolinspektionens enkätresultat avseende kränkande behandling	6
4.2	Organisation, riktlinjer, uppföljning	9
4.3	Personalens kunskap om författningars innebörd	10
4.4	Främjande och förebyggande arbete	11
5	Slutsats och rekommendationer	12

1 Sammanfattning

Vi har av Burlövs kommuns revisorer fått i uppdrag att granska arbetet mot kränkande behandling och diskriminering i skolan. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2019.

Antalet anmälningar till huvudman om kränkande behandling i förskoleklass och grundskola har fluktuerat mellan åren. År 2019 gjordes 1232 anmälningar.

Utbildnings- och kulturnämnden har antagit ”*Riktlinjer för arbetet mot kränkande behandling inom skolverksamheten*”. Det framgår av riktlinjen att ärenden kopplade till kränkande behandling, diskriminering och trakasserier ska redovisas digitalt till rektor och nämnd. Alla respondenter anger i intervjuer att riktlinjerna och rutinerna är kända och följs. Antalet anmälningar redovisas vid varje nämndsammanträde som ett delgivningsärende. Grundskolechef och chef för elevhälsa redovisar två gånger per år en sammanställning av kränkingsanmälningar. Det statistiska materialet är omfattande. Vi bedömer att utbildnings- och kulturnämnden har en tydlig organisation för arbetet mot kränkande behandling.

Rektor informerar årligen befintlig och nyanställd personal om riktlinjer och rutiner för arbetet med att motverka kränkande behandling. Rektorerna menar att all personal på skolan tar del av denna information, även den som inte är direkt underställd rektor. Det är däremot sällan som anmälningar görs direkt av andra än lärare. Vi bedömer att utbildnings- och kulturnämnden har en struktur för att personal har kännedom om lagarnas krav på dem. Det är emellertid angeläget att icke-pedagogisk personal, som anställs under året, får del av adekvat information när de anställs och att de också gör anmälningar till rektor om de får kännedom om en kränkning.

I skolenheternas likabehandlingsplaner framgår vilka insatser av främjande och förebyggande karaktär som görs. Rektorerna framför också att det förebyggande och främjande arbetet bedrivs på huvudmannanivå, lednings- och personalnivå genom till exempel utbildningar, intern kontroll och kollegialt lärande. Vi bedömer att utbildnings- och kulturnämnden bedriver ett främjande och förebyggande arbete för att motverka kränkande behandling.

Sammanfattningsvis bedömer vi att utbildnings- och kulturnämnden i huvudsak har en tillfredsställande styrning av och tar ansvar för att arbetet mot kränkande behandling, trakasserier och diskriminering sker i enlighet med lag och förordning. Det bedrivs ett kvalitetsarbete inom området och arbetet är under kontinuerlig utveckling. Vi ser dock att det finns förutsättningar att stärka och dokumentera analysarbetet och därmed grunderna för att adekvata åtgärder vidtas.

Vi bedömer att barn- och utbildningsnämnden:

- ska tillse att all personal inom skolan har nödvändiga insikter i gällande föreskrifter och ”fullgör de skyldigheter” som åvilar dem enligt lag. (2 kap. 34 § 2 st. och 6 kap. 5 § Skoll)
- bör utveckla kvalitetsarbetet på huvudmannanivå vad gäller analys och åtgärder inom området kränkande behandling, trakasserier och diskriminering (4 kap. 6-7 §§ Skoll)

2 Inledning

KPMG har av Burlövs kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens arbete mot kränkande behandling och diskriminering i skolan. Uppdraget ingår i revisionsplanen för 2019.

Skollag samt diskrimineringslag ställer höga krav på att skolhuvudmannen motverkar kränkande behandling och diskriminering vad planering, aktiva åtgärder och uppföljning beträffar.

Burlövs kommuns revisorer konstaterar utifrån sin riskbedömning att det är angeläget att följa upp arbetet mot kränkande behandling och diskriminering i skolan för att säkerställa att alla elever tillförsäkras en trygg skolmiljö präglad av trygghet och studiero utan kränkande behandling eller diskriminering.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma om utbildnings- och kulturnämnden bedriver en ändamålsenlig styrning och uppföljning som säkerställer att arbetet i verksamheten bedrivs enligt gällande lagstiftning för att motverka kränkande behandling och diskriminering av elever. Revisionsfrågorna som besvaras i granskningen är följande:

- Finns dokumenterade rutiner och riktlinjer för att upptäcka, anmäla, utreda, dokumentera åtgärda samt följa upp kränkande behandling och diskriminering?
- Bedrivs ett kontinuerligt arbete för att personalen ska känna till, uppdateras på och fullgöra de skyldigheter som lagen föreskriver. Med personalen avses i lagen inte bara lärare utan alla anställda inom verksamheten såsom servicepersonal, skolassistenter med flera.
- Finns en fungerande rutin för anmälan av kränkande behandling och diskriminering?
- Vilken återrapportering får utbildnings- och kulturnämnden avseende detta arbete?

Granskningen avser utbildnings- och kulturnämndens ansvar för grundskolan.

2.2 Revisionskriterier

Vi bedömer om rutinerna uppfyller

- kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6§,
- skollagen (2010:800) 6 kap.,
- diskrimineringslagen (2008:567), 1:1, 2:5-7, 3:1-3, 16, 18-20, och
- tillämpbara interna regelverk, policyer och beslut.

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och intervjuer med utbildnings- och kulturnämndens presidium, skolchef, verksamhetschef grundskola, urval av rektorer och lärare samt representanter för elevhälsan.

2.4 Projektorganisation/granskningsansvarig

Granskningen har utförts av Joakim Nertyk, verksamhetsrevisor och specialist. Göran Acketoft har deltagit i sin roll som kundansvarig.

Skolchefen har beretts möjlighet att faktagranska rapporten. Rapport för faktagranskning skickades den 26 februari 2020, med påminnelse den 11 mars 2020. Begäran om att inkomma med svar om synpunkter på faktainnehållet eller att inga synpunkter finns att avge har inte hörtsammats.

3 Om kränkande behandling och diskriminering

Skollagens 6 kapitel reglerar "Åtgärder mot kränkande behandling" inom utbildning. Kränkande behandling definieras i skollagen 6 kap. 3 § som "ett uppträdande som utan att vara diskriminering... kränker ett barns eller elevs värdighet". Vad som gäller diskriminering regleras i diskrimineringslagen. "Den som bedriver verksamhet som avses i skollagen... eller annan utbildningsverksamhet (utbildningsanordnare) får inte diskriminera något barn eller någon elev". (2 kap. 5 § diskrimineringslagen).

Diskrimineringsgrunderna, enligt diskrimineringslagens 1 kap. 5 § är: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder. Sedan den 1 januari 2015 har begreppet funktionsnedsättning ersatt funktionshinder i hela lagen.

Även begreppet diskriminering definieras under fem punkter: direkt diskriminering, indirekt diskriminering, bristande tillgänglighet, trakasserier, sexuella trakasserier och instruktioner att diskriminera. (1 kap. 4 § diskrimineringslagen)

I Skolverkets allmänna råd "Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling" förutsätts att den som diskriminerar har någon form av makt, det vill säga en skolledare eller lärare kan diskriminera, men inte en kamrat. Att utsätta någon eller några för trakasserier kan däremot även en elev göra. Detta benämns i dagligt tal för mobbning, men begreppet används inte i lagtexterna. (SKOLFS 2012:10)¹

Enligt skollagens 2 kap. 34 § 2 st. ska huvudmannen tillse att "personal vid förskole- och skolenheterna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet". När det gäller åtgärder mot kränkande behandling påtalas ytterligare "att personalen fullgör de skyldigheter som anges i detta kapitel, när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget". (6 kap. 5 § Skoll)

Skollagen ställer krav på att huvudmannen ska:

- bedriva ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling,

¹ Texten kan gälla som stöd, även om det allmänna rådet har upphört att gälla i samband med förändringar i diskrimineringslagen.

Burlövs kommun

Granskning av arbetet mot kränkande behandling och diskriminering i skolan

- tillse att "åtgärder genomförs för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling",
- tillse att det årligen upprättas en plan mot kränkande behandling (6 kap. 6-8 §§ SkoL),
- "skyndsamt utreda omständigheterna kring ... uppgivna kränkningar" och
- vidta åtgärder som krävs "för att förhindra kränkande behandling i framtiden". (6 kap. 10 § SkoL)

Även diskrimineringslagen ställer krav på ett aktivt arbete från huvudmannens (utbildningsanordnarens) sida. Huvudmannen, anställda och uppdragstagare i verksamheten "får inte diskriminera något barn eller någon elev". (2 kap. 5 § DiskrL)
Om huvudmannen får kännedom om att ett barn eller elev i samband med verksamheten anser sig ha blivit utsatt för trakasserier ska omständigheterna utredas och åtgärder vidtas för att förhindra trakasserier i framtiden. (2 kap. 7 § DiskrL)

Huvudmannen ska vidare:

- "bedriva ett arbete med aktiva åtgärder".
  - Aktiva åtgärder är ett förebyggande och främjande arbete för att inom en verksamhet motverka diskriminering och på annat sätt verka för lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. (3 kap. 1 § DiskrL)
  - Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att
    - 1. undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten,
    - 2. analysera orsaker till upptäckta risker och hinder,
    - 3. vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas, och
    - 4. följa upp och utvärdera arbetet enligt 1-3. (3 kap. 2 § DiskrL).
  - Arbetet med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande. Åtgärder ska tidsplaneras och genomföras så snart som möjligt. (3 kap. 3 § DiskrL)
- "ha riktlinjer och rutiner för verksamheten i syfte att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier". (3 kap. 18 § DiskrL)
- "samverka med dem som deltar i" utbildningen. (3 kap. 19 § DiskrL)
- "varje år skriftligen dokumentera arbetet med aktiva åtgärder enligt 16 och 18 §§." (3 kap. 20 § DiskrL)
  - Dokumentation ska innehålla

- 1. en redogörelse för alla delar av arbetet som det beskrivs i 2 och 3 §§,
- 2. en redogörelse för de åtgärder som vidtas och planeras enligt 18 §, och
- 3. en redogörelse för hur samverkansskyldigheten enligt 19 § fullgörs.

Sedan den 1 januari 2017 ställs inte längre krav på upprättande av likabehandlingsplan utan i stället stipuleras i 3 kap. 20 § diskrimineringslagen om årlig dokumentation av aktiva åtgärder.

I arbetet mot kränkande behandling och trakasserier är det viktigt att barnens och elevernas synpunkter och tankar tas tillvara. Detta fastslås i allmänhet i skollagen (4 kap. 9 §) och i läroplanen för grundskolan. I ”förrordning om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling” tydliggörs att planerna ska upprättas och följas upp under medverkan av eleverna. (SFS 2006:1083)

4 Resultat av granskningen

4.1 Skolinspektionens enkätresultat avseende kränkande behandling

Skolinspektionen genomför löpande vartannat år enkätundersökningar med elever i årskurs 5 och 9 i grundskolan samt årskurs 2 i gymnasiet, alla vårdnadshavare och all pedagogisk personal. Den senaste enkäten i Burlövs kommun genomfördes under hösten 2018. För denna granskning är elevernas syn på inspektionens frågor om kränkningar intressant.

Min skola arbetar aktivt med att förhindra kränkande behandling.	stämmer helt och hållet	stämmer ganska bra	stämmer ganska dåligt	stämmer inte alls	vet ej	medelvärde ² Burlöv/ enkätomg.
årskurs 5, 158/189	i.u.	i.u.	i.u.	i.u.	i.u.	i.u.
årskurs 9, 105/154	17 %	47 %	14 %	9 %	13 %	6,1/6,2

Skolinspektionen, elevenkät hösten 2018

Frågan, om skolan arbetar aktivt, ställs inte till eleverna i årskurs fem därav inga uppgifter. Elevernas i årskurs 9 bild av arbetet i Burlövs kommun är som genomsnittet i enkätomgången. Närmare två av tre elever instämmer i påståendet att skolan arbetar aktivt med att förhindra kränkningar. Nästan var fjärde instämmer inte.

² Medelvärdet visar i hur hög grad som respondenterna instämmer i påståendet. Det högsta värdet är 10 och det lägsta 0. Den första siffran anger medelvärdet i Burlövs kommuns grundskolor och den andra siffran medelvärdet för alla elevernas svar i enkätomgången från hösten 2018.

Burlövs kommun

Granskning av arbetet mot kränkande behandling och diskriminering i skolan

De vuxna på skolan reagerar om de får reda på att någon har varit elak mot någon elev/att en elev blivit kränkt.	stämmer helt och hållet	stämmer ganska bra	stämmer ganska dåligt	stämmer inte alls	vet ej	medelvärde ³ Burlöv/ enkätomg.
årskurs 5, 104/109	37 %	40 %	12 %	6 %	5 %	7,1/7,8
årskurs 9, 119/161	28 %	42 %	13 %	10 %	8 %	6,5/6,4

Skolinspektionen, elevenkät hösten 2018

Överlag framgår att elever i årskurs nio i lägre grad än elever i årskurs fem upplever att de vuxna reagerar om någon har blivit kränkt. Burlövs femteklassares svar är dock mer negativa i förhållande till snittet i enkätomgången. Närmare var femte elev instämmer inte⁴ i påståendet. För niondeklassarna är svaren i paritet med genomsnittet. Flest andel elever i årskurs 9 anser att påståendet att de vuxna reagerar om någon har blivit kränkt stämmer ganska bra (42 %).

I enkäten till den pedagogiska personalen svarade 81 procent⁵ att påståendet att de vet vad de ska göra om de upptäcker att en elev utsätts för kränkningar stämmer helt och hållet. 92 procent, tycker att de har förutsättningar⁶ att ingripa om elever är elaka mot varandra. De allra flesta menar också att det bedrivs ett målinriktat arbete för att förhindra kränkningar på den skola som de arbetar på. Pedagogernas svar i Burlöv ligger i paritet med snittet i enkätomgången.

Jag vet vem på skolan jag kan prata med om någon har varit elak mot en elev.	stämmer helt och hållet	stämmer ganska bra	stämmer ganska dåligt	stämmer inte alls	vet ej	medelvärde ⁷ Burlöv/ enkätomg.
årskurs 5, 104/109	56 %	31 %	4 %	4 %	4 %	8,2/8,4
årskurs 9, 119/161	40 %	39 %	i.u.	0 %	i.u.	7,3/7,1

Skolinspektionen, elevenkät våren 2018

De allra flesta elever upplever att de vet med vilken de kan tala om någon har varit elak mot en elev, dock är snittet lägre bland elever i årskurs 9 än i årskurs 5. I förhållande till snittet i enkätomgången är svaren i årskurs fem något mer negativa och i årskurs nio något mer positiva.

³ Medelvärde visar i hur hög grad som respondenterna instämmer i påståendet. Det högsta värdet är 10 och det lägsta 0.

⁴ Med instämmer inte avses att de har angivit att det positiva påståendet stämmer ganska dåligt eller stämmer inte alls.

⁵ Minst 90 procent menade att påstående stämde helt och hållet eller ganska bra. Uppgifterna anges inte i detalj eftersom antalet respondenter per svarsalternativ var för lågt.

⁶ Respondenterna svarar att påståendet stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra.

⁷ Medelvärde visar i hur hög grad som respondenterna instämmer i påståendet. Det högsta värdet är 10 och det lägsta 0.

4.1.1 Antalet anmälningar till huvudman

Antalet anmälningar till huvudman om kränkande behandling i förskoleklass och grundskola har fluktuerat en del under de senaste åren för att nå 1232 anmälningar 2019.

- 2017 inkom 970 anmälningar,
- 2018 inkom 899 anmälningar och
- 2019 inkom 1232 anmälningar.

I intervjuer framgår att man inte får fokusera på antalet anmälningar. Fokus måste ligga på vad som ligger bakom anmälningarna.

I tabellen nedan framgår antal ärenden av kränkningar dels elever emellan (elev), dels mellan personal och elev (pers.), vid kommunala grundskoleenheter i Burlövs kommun som har behandlats vid Skolinspektionen. I denna statistik ingår eventuella ärenden som har behandlats av Barn- och elevombudet, som lyder under Skolinspektionen.

Anmälninggrund	2017		2018		2019	
	elev	pers.	elev	pers.	elev	pers.
- kränkande behandling						
antal ärenden	9 ⁸	0	16	3	4	1
- varav uppföljning	4 ⁹		4		1	
- varav avskrivning			4		1	
- varav kritik	3		5		1	
- varav utan kritik	2		2		1	1
- till klagomålshantering			1			

Siris, Skolverket, anmälningar till Skolinspektionen, 2017-2019

Av tabellen ovan framgår att Skolinspektionen under de senaste tre åren har riktat kritik mot Burlövs kommun beträffande arbetet med att förhindra kränkande behandling vid nio tillfällen. Under 2019 handlade Skolinspektionen fem ärenden varav ett medförde kritik att jämföra med 2018 då 19 ärenden handlades och fem medförde kritik. Grundskolechefen berättar att han tillsammans med rektorerna har gått igenom varje föreläggande för att med det som underlag öka kunskapen och vidta åtgärder. Föreläggandena har i första hand handlat om formella fel såsom att anmälningar och utredningar inte har gjorts respektive startats när äldre kränkningar har kommit fram i samband med nyare utredningar.

⁸ Varav ett ärende gällde anmälningsskyldighet.

⁹ Varav ett ärende gällde anmälningsskyldighet.

4.2 Organisation, riktlinjer, uppföljning

I Burlövs kommun ansvarar utbildnings- och kulturnämnden för utbildningsväsendet enligt skollagen. Till stöd i arbetet finns utbildnings- och kulturförvaltningen som leds av en förvaltningschef tillika skolchef. För det hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande arbetet har, vid sidan av rektorer, lärare, kuratorer och skolsköterskor ett särskilt ansvar. På varje skolenhet finns likabehandlingsgrupper/trygghetsteam eller motsvarande med ett särskilt ansvar för arbetet mot kränkande behandling och diskriminering. På en av högstadienheterna finns en elevkoordinator som samordnar arbetet mot kränkande behandling. Han har även föreläst på andra skolenheter. I intervjuer med lärare framgår att skolenheterna i högre grad skulle kunna samverka kring arbetet med kränkande behandling på lärarnivå. Rektorerna uppger, liksom grundskolechefen, att samverkan i hög grad sker på rektorsnivå.

Utbildnings- och kulturnämnden antog i mars 2017¹⁰ "*Riktlinjer för arbetet mot kränkande behandling inom skolverksamheten*". På varje enhet ska en rutin tas fram som ska reglera hur arbetet från att en personal får kännedom om en upplevd kränkande behandling till uppföljning. Det framgår av riktlinjen att ärenden kopplade till kränkande behandling, diskriminering och trakasserier genom lärplattformen Vklass ska redovisas i DF respons¹¹, vilket är ett webbaserat processverktyg.

Rektorer, lärare och elevhälsans representanter uppger att riktlinjerna och rutinerna är kända i verksamheten och att de följs. Alla lärare känner också till DF respons och gör anmälningar. De är också trygga med att deras kolleger gör anmälningar. Det framgår dock att det kontinuerlig måste föras samtal om hur man ska tolka händelser mellan barn och unga. En rektor har vänt sig till Skolinspektionen för vägledning.

Skolenheternas likabehandlingsplaner innehåller alla någon form av rutin för arbetet mot kränkande behandling. Skolenheterna i Åkarsområdet har alla bilagor med "*Rutiner kränkande behandling och trakasserier*", "*Rutin – upprepad fall av kränkande behandling*" och "*Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal*" i sina likabehandlingsplaner.

Antalet anmälningar redovisas nämnden vid varje sammanträde som ett delgivningsärende. I nämndens handlingar finns ett begränsat statistiskt material som ledamöterna kan läsa in före mötet och sedan ställa frågor på.

För år 2018 beslutade nämnden att som ett internkontrollområde följa upp handläggning inom området kränkande behandling.¹² Utredningen redovisades för nämnden vid sammanträdet i februari 2019.¹³ I kontrollen konstateras att det finns förbättringsområden vad gäller dokumentation, till exempel dokumentation i det av nämndens beslutade systemet DF Respons.

Hösten 2018 begärde nämnden att särskilt få belyst vad variationen i antalet anmälningar per skolenhet berodde på. Uppdraget redovisades i en tjänsteskrivelse av den 9 oktober 2018 vid nämndens sammanträde den 17 oktober 2018.¹⁴¹⁵

¹⁰ UKN/2017:94, 2017-03-29, § 33

¹¹ DF RESPONS™ är ett webbaserat ärendehanteringssystem. Se vidare www.digitalfox.se

¹² UKN 2017-10-23, § 89

¹³ UKN 2019-02-25, § 27

¹⁴ UKN/2018:352, 2018-10-17, § 74

¹⁵ I analysen konstateras att "variationen inte enkelt kan förklaras"

Nämndens presidium berättar att grundskolechef och chef för elevhälsa två gånger per år, i juni och december redovisar en sammanställning på aggregerad nivå av kränkingsanmälningar. Det statistiska materialet är omfattande och ger information om anmälningar till exempel vad gäller typ av kränkning, fördelning per enhet, veckodag och när under dygnet samt den kränktes kön och ålder. Rapporten innehåller ingen analys eller förslag på åtgärder att vidta.

På enhetsnivå görs uppföljningar inom ett brett spektrum. Förutom statistiken ovan ligger även trygghetsenkäter, mentorernas enskilda elevsamtal och skolsköterskornas hälsosamtal med elever till grund för analys och bedömning av skolenhetens arbetsmiljö och utgör därmed underlag för beslut om åtgärder.

Bedömning

Vi bedömer att utbildnings- och kulturnämnden har en tydlig organisation för arbetet mot kränkande behandling. Det digitala systemet ger stadga åt arbetet både vad gäller att anmälningar inkommer till rektor respektive huvudman i enlighet med lag och underlag för kvalificerad uppföljning.

Det material som finns tillgängligt för uppföljning är mycket omfattande och kan rätt använt ge nämnd och tjänstepersoner ett synnerligen gott underlag för åtgärder för en trygg och säker skolmiljö. Vi anser att huvudmannen ska lägga mer fokus på analys så att förutsättningar för adekvata insatser finns.

4.3 Personalens kunskap om författningars innebörd

Enligt skollagen har huvudmannen ansvar för att personalen "har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet" och att de "fullgör de skyldigheter" som åvilar dem enligt lagens 6 kapitel om åtgärder mot kränkande behandling. I nämndens riktlinjer framgår att rektor "har ansvaret att se till att all personal är medveten om sitt personliga ansvar att anmäla all kännedom om upplevd kränkande behandling till rektor".¹⁶ "Alla på enheten ska få introduktion i hur man praktiskt gör anmälan och vad som åligger varje enskild att göra i samband med anmälan."¹⁷

I Burlövs kommun är all personal som arbetar i grundskolan placerad under utbildnings- och kulturnämnden, merparten av personalen direkt under rektor. Delar av elevhälsan är organiserad under central enhet på förvaltningen liksom personal som arbetar med kost och lokalvård.

Rektor informerar årligen, vid läsårsstart, befintlig och nyanställd personal om riktlinjer och rutiner för arbetet med att motverka kränkande behandling. Rektorerna menar att all personal på skolan tar del av denna information, även den som inte är direkt underställd rektor. Det är däremot sällan som anmälningar görs direkt av andra än lärare. I stället meddelar de en lärare som i sin tur ansvarar för att arbetet följer givna riktlinjer. För att öka den övriga personalens kunskaper om elever med olika behov har de också fått genomgå utbildning som har behandlat elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Nämndens presidium lyfter fram gruppen vikarier som en riskfaktor vad gäller anmälningar om kränkande behandling. Vikarier ska avrapportera händelser under

¹⁶ "Riktlinjer för arbetet mot kränkande behandling inom skolverksamheten", sid. 3

¹⁷ "Riktlinjer för arbetet mot kränkande behandling inom skolverksamheten", sid. 3

dagen till ansvarig lärare eller annan person och det är viktigt att det verkligen görs, menar presidiet.

Bedömning

Vi bedömer att utbildnings- och kulturnämnden har en struktur för att personal har kännedom om lagarnas krav på dem vad gäller arbetet mot kränkande behandling, diskriminering och trakasserier och att de agerar i enlighet med föreskrifterna.

Vi ser särskilt positivt på att även icke-pedagogisk personal får ta del av den information som rektor låter förmedla vid varje skolstart samt att personalen också får ta del av kompetensutveckling som bedöms viktig för deras arbete i en miljö med elever. Det är emellertid angeläget att anställda i denna personalkategori, som anställs under året, får del av adekvat information när de anställs och att all icke-pedagogisk personal också gör anmälningar till rektor om de får kännedom om en kränkning.

4.4 Främjande och förebyggande arbete

I nämndens riktlinjer behandlas arbetet mot kränkande behandling utifrån tre perspektiv: att främja, att förebygga och att upptäcka och åtgärda. Begreppen definieras och exempel på hur arbetet kan bedrivas ges.

Enligt skollag ska varje skolenhet årligen upprätta en plan mot kränkande behandling. Från kommunens hemsida kan man klicka sig vidare till information om varje skolenhet. Av åtta skolenheter har sex en länk till plan mot diskriminering och kränkande behandling. Av dessa sex har alla utom en, en uppdaterad plan för läsåret 2019/2020. I intervju med rektorer framgår att saknade planer kommer att publiceras. På en enhet ligger man efter med arbetet på grund av byte av rektor och personal inom elevhälsan och därför finns ingen uppdaterad plan för läsåret 2019/2020, men arbete pågår.

I planerna framgår vilka främjande och förebyggande åtgärder som vidtas. Nedan följer ett antal exempel.

- Gemensam skoluppstart i åldersblandade elevgrupper med olika aktiviteter
- Fadderklasser för ökad trygghet vid stadiövergångar
- Rastvärdar – personal med gula västar som finns tillgängliga under raster
- Rastaktiviteter
- Tema språkbruk – arbete i klasserna med vilket språk som används
- Personal äter lunch med eleverna för att skapa lugn och öka tryggheten.
- Personal säkerställer trygghet genom att besluta om placering i klassrum och gruppindelningar.

I intervjuer med representanter för elevhälsan framgår att ett övergripande förebyggande och främjande arbete också bedrivs i form av sex- och samlevnadsundervisning, utbildningen "kärleken är fri" som bland annat behandlar mänskliga rättigheter och diskrimineringsgrunder samt insatser för att motverka stress.

Enligt lag ska elever erbjudas hälsosamtal. Skolsköterskorna genomför dessa och på aggregerad nivå redovisas vad som har framkommit i dessa samtal för både lärare och elevhälsoteam (EHT). Utifrån vad som framkommer kan åtgärder vidtas.

Burlövs kommun

Granskning av arbetet mot kränkande behandling och diskriminering i skolan

Rektorerna framför också att det förebyggande och främjande arbetet bedrivs på huvudmannan-, lednings- och personalnivå genom till exempel utbildningar, intern kontroll och kollegialt lärande. Rektorerna menar att de lär av varandra bland annat genom analyser av anmälningar till Skolinspektionen och samtal kring resultat av enkäter.

Bedömning

Vi bedömer att utbildnings- och kulturnämnden bedriver ett främjande och förebyggande arbete för att motverka kränkande behandling, trakasserier och diskriminering.

Vid skolenheterna finns det planer mot kränkande behandling och i intervjuer framgår att dessa är levande dokument. Vi påpekar att planerna ska upprättas varje år, men bedömer samtidigt att huvudmannen har kännedom om detta och att rättelse pågår vid enhet där årligen upprättad plan saknas.

5 Slutsats och rekommendationer

Sammanfattningsvis bedömer vi att utbildnings- och kulturnämnden i huvudsak har en tillfredsställande styrning av och tar ansvar för att arbetet mot kränkande behandling, trakasserier och diskriminering sker i enlighet med lag och förordning.

Det bedrivs ett kvalitetsarbete inom området och arbetet är under kontinuerlig utvecklingen. Vi ser dock att det finns förutsättningar att stärka och dokumentera analysarbetet och därmed grunderna för att adekvata åtgärder vidtas.

Vi bedömer att barn- och utbildningsnämnden:

- ska tillse att all personal inom skolan har nödvändiga insikter i gällande föreskrifter och "fullgör de skyldigheter" som åvilar dem enligt lag. (2 kap. 34 § 2 st. och 6 kap. 5 § SkoL)
- bör utveckla kvalitetsarbetet på huvudmannanivå vad gäller analys och åtgärder inom området kränkande behandling, trakasserier och diskriminering (4 kap, 6-7 §§ SkoL)

KPMG AB

Joakim Nertyk

Verksamhetsrevisor, specialist

Göran Acketoft

Certifierad kommunal revisor,
kundansvarig

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument.

Burlövs kommun

Granskning av arbetet mot kränkande behandling och diskriminering i skolan

Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.